Ч. 232 (10.615). Львів, субота 17. жовтня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Пекуча потреба капіталу.

Троцький апелює до американського капіталу.

На сторінках віденського щоденника „Нає фрає Прессе" (чч. 21936 і 21938) з 9. і 11. жовтня помістив бувший червоний генералісімус, а теперішній голова концесійного комітету, Лев Троцький, сенсаційну статтю, під назвою „Радянська Унія і Зєдинені Держави". Вже сама редакція того ультра-буржуазного щоденника назвала цю статтю в редакційній примітці до неї сензаційною. І слушно. Бо з нею звязано дві сензації. Першою є сам факт, що приклонник перманентної революції та невмолимий ворог світової буржуазії і капіталізму зважився помістити свою статтю у такому ультрабуржуазному органі як „Нає фрає Прессе". А другою ще більшою сензацією є сам зміст статті. Її мета — шляхом вироблювання відповідної опінії позискати американський капітал для радянського господарства. Від сімох літ це перший випадок, що лідер воюючого більшовизму промовляє до капіталістів у миролюбивому діловому тоні зі сторінок буржуазної преси.

Але вернімо до самої статті. Л. Троцький поділив її на дві частини. В першій він дивується, що в Америці взагалі, ні урядові чинники, ні публична опінія не мають ніякого поняття про те, що діється в СРСР. Там живуть ще сплетнями та наклепами, які ширила російська еміграція про страшний режім та господарську руїну, що панували в часі воєнного комунізму. Але той час безповоротно минув та й усі сплетні про нього не відповідали дійсности. Троцький дивується, що Америка, яка в часі війни нагромадила в себе дві третині всього світового запасу золота і в якої надмір капіталів марнується по банках, не зрозуміла дотепер потреби інвестиції тих капіталів у СРСР. Економічну політику Зєдинених Держав вважає Троцький шкідливою перш за все для американського капіталу. Бо він замісць тягнути великі зиски з інвестиції у промислі СРСР, доводить його до застою та повільного нидіння. Троцький змальовує великі перспективи, які розкриваються для торговлі в СРСР.

Ще більше, ніж офіціяльне становище Зєдинених Держав, дивує Троцького становище приватних капіталістів (роз. американських) до економічних звязків зі СРСР. Він наводить один приклад, де директор знаної американської фірми домагався від уряду СРСС „екстериторіяльних" прав для себе за ціну навязання переговорів про інвестицію капіталу в радянський промисл. „Ми — пише Троцький — в концесійному комітеті тільки раменами вдвигнули та на пропозицію нічого не відповіли". А далі пише, що один визначний банковець з Америки подорожував по СРСР разом зі сином та дружиною і в розмові з Троцьким заявив, що його перестерігали та заклинали в Америці, щоби не їхав до СРСР без одержання екстериторіяльних прав від уряду СРСР. Подорожуючи, той визначний банковець переконався, що без тих прав можна преспокійно не тільки подорожувати, але й робити торговельні та банкові інтереси. Це є найкращий доказ, що в Америці но мають належного поняття про відносини в СРСР.

У другій частині своєї статті Троцький пише про ті конкретні можливости, які дають змогу американському капіталові для інвестицій та зисків. На першому місці кладе автор поширення фабричного промислу і ткалень, на які уряд С. Р. С. Р. асигнував у цьому році 400 міліонів карбованців. На другому місці стоїть електрифікація цілого донецького басейну при допомозі використання Дніпрової води. Це т. зв. „Дніпростроой". Цьому „Дніпрострові" присвячує автор найбільше уваги та змальовує величанські перспективи для українського промислу, якщо вдасться перевести електрифікацію. Програма „Дніпрострою" потягає за собою 375 міліонів золотих карбованців видатку. До її реалізації будуть притягнені найкращі американські фаховці. Тут відкриваються для американського капіталу просто таки фантастичні можливости. На третьому місці стоїть уральський копальняний промисл, що вимагає теж великих інвестицій капіталу. Далі йдуть залізниці, будова нових шляхів на 6000 кільометрів.

На самому кінці пише Троцький про конкуренцію між американським та радянським збіжевим експортом. Такої конкуренції він не лякається. Бо з навязанням торговельних і економічних звязків між обома краями зросте промисл і тут і там. А зі зростом промислу побільшиться внутрішнє запотребування і тим самим впаде висота експортованих плодів.

Концесійна політика С. Р. С. Р. йде чужому капіталові як найдалі на стрічу і не було ще випадку, щоби органи С. Р. С. Р. не додержали якихнебудь зобовязань супроти закордонних фірм чи приватних капіталістів. „За добрий капітал та добре його технічне використання Радянська Унія готова платити добрі дивіденди" — пише Троцький.

„Наші необчислимі природні багацтва є десять сильні, щоби якийсь час пролежати в спокою. Та шкода втраченого часу. Наші багацтва вимагають приноровлення американської техніки. Ні золото, ні платина, ні срібло, ні вугіль, ні нафта, ні инші мінерали не знищаться, ні не зіпсуються, ні не стратять на вартости. Але наше дерево марнується, а Дніпрова вода пливе невикористана в море. Час є сирим матеріялом, якого на жаль не можна законсервувати на складі. Американець каже, що час є золотом. Це є правда, але до цього треба додати: Втрачений час не є втраченим грошем. Цим дозвольте мені скінчити."

Стаття дуже знаменна! Які вона матиме наслідки, це инша справа. Їх важко передбачити. Але сам тон статті недвозначно доказує, що без чужого капіталу С. Р. С. Р. не обійтися і для нього підуть на великі уступки теперішні радянські державні мужі в роді Троцького та инших.

В. М.

Льокарно.

Хмари появились. — Ріжне розуміння „першорядних" справ. — Марево версайського договору. — Стадія кризи.

По розмовах, в яких тема погоди займала чимале місце, прийшла пора на розмови щораз більше ділові та рішаючі. Льокарнський барометр скочив з прегарної погоди на бурю. Одні впевняють, що з цієї великої хмари буде малий дощ, другі, що небо затяглось щонайменше на кілька днів. Щогодини телеграми ріжних часописів переліцитовують себе в оптимізмі та песимізмі, як цього домагається політика даної держави.

Як погодити суперечні звістки про те, що справа західного пакту є немов би вповні поладнана, про те, що східний пакт також посувається щасливо вперед і про те, що вся ця гарна будівля може нежданно захитатись від одної побічної справи, яку Німці несвоєчасно, медвежою лапою висувають на зелений стіл? Розяснити їх можна так, що те, що для одної держави є першорядною справою, для иншої є третерядною. Ніхто не сумнівається, що Німеччина ставиться байдуже до майбутнього всесвітнього мира, який є покищо поемою надій, а дбає, як усі реально думаючі організми, про покращання своєї теперішньої долі. Ця її доля звязана з територіями втраченими наслідком війни, а ці втрати утревалені версайським договором.

Якби версайський договір мав надалі свою повну силу, то не треба би дбати за гарантійний пакт з Німеччиною, бо союзні держави і їх менші союзники не лякались би загрози війни з побитою, безсилою державою. Колиж вони цього лякаються і домагаються від неї нових мирних забезпечень, то ясно, що ці зобовязання не можуть обмежитись до потвердження усіх статтей версайського договору. Який глузд для Німеччини присягати ще раз добровільно на те, до чого вона раз була силою примневолена? Ось чому напрікінці вилізло шило з мішка, себто версайський договір з гарантійного пакту.

Те, що вразило в останніх розмовах французького представника, торкалось „побічних" питань: — 1-о кольонської смуги, яку Німеччина хотіла би бачити вільною; 2-о зменшення речінця надрейнської окупації; 3-о зміни режіму в басейні Саари, врешті звязана з ними справа — добре собі „підрядна"! — загального розброєння. На всі ці дезідерати Чемберлен і Бріян відповіли німецьким делегатам недвозначним: ні. Ці справи, на їх думку, не мають нічого спільного з питанням західного та східного пакту. Бріян заявив журналістам що конференція вайшла в стадію кризи. Та як розуміти, що одночасно він задержав надії на її успіх?

Розяснення цього оптимізму є покищо тайною для тих, що не знають, в якій мірі і якими засобами Франція готова боронити звязку західнього пакту зі східним. Плян німецький є ясний; згідно з ним, Німеччина хоче мати право колись піддати справу зміни східних територій під осуд якогось міжнароднього трибуналу. До цього часу вона годилась, щоби територіяльні справи не належали до обсягу арбітражного трибуналу, і то примусово. Нині вона домагається, щоби вони підлягали під процедуру „примирюючу" себто трибуналу складеного з представників ріжних держав, спеціяльно до цього вибраних (у даний мент), які висловили би свою поручаючу думку. Польща лякається, що така „поручаюча думка" в її некористь змінилась би в необхідне рішення, наслідком новоутвореної европейської ситуації.

Всі трудноші зводяться нині до питання: чи Франція відкине саму можливість ревізії територій, визначених Версайським договором? Иншими словами, чи власна її забезпека буде для неї дорожшою, ніж забезпека тих територій, яким вона буде приневолена прийти з поміччю при першім европейськім конфлікті? Найблизша виміна думок у Льокарно засує цей можливий конфлікт з ясністю, в світлі якої можна буде видати осуд про дальшу долю дотеперішніх договорів.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 748/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 228 (10.611) z dnia 13. października 1925. r. pod tytułem: 1) „Oaza wolnostej" w ustępie między słowami: a) w rozbyte [illegible] sumniwamy [illegible] a: wiadomości literackie, w ustępie od słów: [illegible] Kilka słów... aż do końca tego artykułu. 2) w rubryce p. t. „Nowynky" treść całej pierwszej notatki wraz z tytułem zawiera znamiona ad 1) a) b) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, ad 2) występków z § 300 u. k. i z artykułu VIII ust. z dnia 17.XII. 1867 Dz. u. Nr 8. 1863 uznał dokonaną w dniu 12. października 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 14. października 1925. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 745/25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 226 (10.609) z dnia 10. października 1925 pod tytułem: 1) „Bezradnyj sojm" w ustępie między słowami: na tworennia mirażu welykoderżawnosty... a: Oś jakymy sprawamy zajmawsia sojm. 2) W art. pt. „Nowitna pedagogija" w ustępie między słowami: [illegible] pracy nad [illegible] a: do [illegible] zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) uk., ad 2) występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 9. października 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 12. października 1925. Hawel.

УНДО.

Львів, 16. жовтня 1925.

Три місяці минуло від хвилі, як 11. липня ц. р. наступило у Львові злиття розпилених українських національно-політичних груп в одну велику й суцільну організацію під назвою Українського Національно-Демократичного Обєднання. Тим способом припинився політичний хаос, який понад два роки грівав на західно-українській національній території. Українська трудова партія, що до війни і підчас війни кермувала політичним життям Галицької Землі, роздвоїлася була після акту 14. березня 1923. Не тільки роздвоїлася, але фактично розпалася на дрібні атоми груп і групок, які себе поборювали і обвинувачували просто в зраді національних ідеалів. Наглядною і всюди висуваною причиною такого стану річей була тзв. автономічна резолюція. Сьогодня, коли глядимо на події вже з деякої історичної перспективи, знаємо, що ще й инші і то важнійші були причини розкладу, який почався щонайменше рік перед проголошенням тієї тактичної резолюції.

Головною причиною розкладу була повна безсилість тзв. дипльоматичної акції і нечувана програна на міжнародній арені в справі Сх. Галичини. Розуміється, ця програна для людей передбачуючих не була ніякою несподіванкою; вона була тільки наслідком мілітарного неуспіху і розтрати розмірно великої армії, веденої крутими й тернистими шляхами хвилевих комбінацій.

Другою причиною розвалу було вперте змагання закордонного центру поширити свою владу на внутрішнє життя країни, приноровлюючи його виключно теж до хвилевих, часто фантастичних комбінацій на міжнародній арені. Звернення уваги і всієї енергії на події міжнародњого характеру повело за собою занепад внутрішнього життя. Надмірні надії, звязані з вірою в найкращий, а не найгірший оборот нашої справи на міжнародній арені, витворювали нереальні настрої, які згодом після остаточної дипльоматичної програної, поглибили розвал громадського життя на західно-українській національній території, зродили зневіру й апатію. Очевидно, серед таких настроїв дошукувано виновників не серед тих, що безпосередньо несли відповідальність за невдачу, тільки серед тих, що несли її посередньо та мали відвагу критично оцінювати положення.

Прийняттям мало реальної аксіоми закордонного центра про єдиноспасаємість тзв. дипльоматичної акції, українське громадянство постійно обеззброювало себе якраз на випадок найгіршого обороту справи. Те роззброєння зазначилось особливо неудачею у виборах 1922 р., правда — з принціпових мотивів, але — на жаль — тільки формальних.

Позбавившись можливости оборони в рямках польської держави і через новоумандатованих представників в міжнародніх установах, українське громадянство було безсиле і безрадне, коли по акті 14. березня почали — як з рога обильности — сипатися на нього брутальні й безпощадні удари.

І не програна на міжнародній арені, якої в створених умовинах ледве чи можна було виминути, тільки спричинений в першу чергу позакраєвими чинниками та їх нечисленними прихильниками в краю розвал громадського життя є найтяжчим гріхом, найбільшою провиною носіїв тодішнього закордонного центру. По акті 14. березня 1923 ми не лише найшлися обеззброєні, але й розбиті, в повній розтічі. Противник, переводячи свої старі пляни, міг тільки радіти, що має свобідну руку в їх реалізації. Він майже не стрічав ніякого відпору, очевидно — поза кімнатними, до того ще й неохайно, недбало та малограмотно стилізованими паперовими резолюціями і протестами.

Трудова партія, те колишнє заборолο нашого національного життя, стала тільки карикатурою політичної партії, не проявляючи майже ніякої діяльности, ані не находячи відгомону серед громадянства.

В політичній сфері наступило — хоч як це неприродне — фактичне vacuum. Не стало осередка, ядра і живчика національно-політичного життя. Спроби радикальної партії взяти в свої руки керму національної політики лишилися тільки спробами. Теж саме можна сказати про Партію Нац. Роботи (загравістів), що на короткий час спалахнула яркійшим полумям і погасла — як бенгальський вогонь. Та все це були тільки спроби. Хребетний стовп національно-політичного життя заломився без виглядів прийти до первісного положення.

Аж зусиллями людей доброї волі, громадян, що мали відвагу глянути дійсности в очі, вдалося наново створити хребетний стовп національно-політичного життя. Хто знає, яким важким було це завдання, той зуміє оцінити цей подвиг.

Розуміється, як було до передбачення, і національно-політичні вороги і політичні противники мокрим рядном накинулися на нову політичну організацію. Вона їм невигідна. Одначе правдою є й те, що громадянство з полекшею зустріло оснування УНДО, якого найбільшою заслугою покищо є припинення хаосу. Додатним явищем є ліквідація роздріблених політичних груп і звязання їх одним організаційним вузлом.

Невеличкий час ділить нас від хвилі реставрації цеї великої політичної організації, а вже помітною стає її діяльність. Боротьба з утраквізацією середньої школи, перші кроки на міжнародній арені (висилка представників УНДО на зїзд національних меншостей), віднова організаційної сітки, ліквідація „сокальського кордону“, вічевий рух проти кольонізації й осадництва — ось перші кроки УНДО.

Діяльність УНДО є в початках, але закроєна на ширшу скалю. Буде вона тим певнійша й успішнійша, коли зовсім зникне пошесть апатії серед нашого громадянства; коли дух єдности й організованости окрилюватиме кожного свідомого громадянина та коли її діяльність не буде перепинювана не оправданими, хоч тільки формальними посяганнями на компетенції краєвої політики з боку тих чинників, які вже нераз найбільші успіхи осягнули... в розкладі нашого внутрішнього життя.

Будень і свято української книжки.

Українська книжка ввесь час переживає сіре, буденне життя, — навіть не життя, а животіння. І справді, українських книжок видається обмаль, а те, що видається, лежить в коморах видавців чи на полицях книгарень. Прикре становище продукції українських книжок можна ілюструвати такими цифрами: на В. Україні, згідно з даними книжної палати, було видано в 1923 р. Українських книжок, крім, розуміється, офіційної літератури, всього 252 назви в 1,963.000 примірниках. Коли взяти на увагу, що більшу частину цих видань становили підручники, то приходиться констатувати вбожество продукції українських книжок на В. Україні.

Ще гірше стоїть ця справа в Галичині. Якраз цими днями можна було довідатися з „Діла“ (ч. 225), що за квартал — квітень, травень, червень ц. р. — було видано українських книжок на терені Польщі 44 назви в 117.000 примірниках.

Припустимо, що всі ці книжки видано лише в Галичині та що цей тираж є пересічний для инших кварталів цього року. Отже виходить, що в Галичині продукція української книжки в 1925-му році не досягне навіть пів міліона примірників, рахуючи в тому числі й видання підручників!

І всеж таки ця мізерна продукція перевищує споживання книжки, бо одно діло видати книжку, а друге — її реалізувати.

На великий жаль, не можу подати тут певні відомости про те, як розходиться книжка, але з певністю можу сказати, що українська книжка, крім підручника, в Галичині не йде, — себто, як кажуть „сіла“ або йде дуже мляво. Бодай від двох поважних видавництв у Львові маю відомости, що продаж книжок відбувається остільки зле, що повстає питання про припинення видавничої діяльности: капітал, що був затрачений на видання книжок, як що не обертається, стає мертвим капіталом.

Так справа стоїть у нас з виданням Українських книжок.

Для порівнання дозволю собі навести тут відповідні дані, правда, трохи задавнені, — про книжну продукцію Англії, Франції та Німеччини.

Роки	Англія назви:	Франція назви:	Німеччина назви:
1918	7.716	4.282	14.743
1920	11.004	6.315	32.345

Отже, Німеччина, не вважаючи на те, що пережила тяжкі наслідки світової війни 1914 р., зуміла виявити нечувану енергію в книжній продукції власне тому, що духова культура німецького народу стоїть на високому рівні свого розвитку.

Я не стану наводити тут думок великих людей про значіння книжки в житті окремої людини й всього людства, обмежуся лише афоризмом французького вченого Е. Фаге, який в своїй книжці „L'art de lire“ визнає читання книжок найбільше випробованим засобом до щастя. „Читання веде до щастя, бо веде до мудрости... По латинському legere — значить не тільки читати, але й збірати, — розуміється, збірати здобутки знання та мудрости“.

Коли кожна книжка вносить щось

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 4)

Зі Львова до Риму.

II.

Відень.

(Продовження.)

Наші люде певно цікаві: як тепер Відень виглядає? — Виглядає, як і виглядав, тільки його „душа“ вже не така. Нема вже „ясної корони“, яка своїм світлом осяювала й проникала всі сфери давнього віденського життя. Відень остався „Weltstadt“, але перестав бути „Kaiserstadt“. А це велика ріжниця. Перший раз у свойому житті пізнав я отсю ріжницю, коли ще був студентом у Швайцарії, і порівнював Цюрих, Льозану, Женеву з Віднем. Описати її, розложити на виразно сформуловані поняття, це неможливо. Дається та ріжниця тільки відчути, схопитись інтуїтивним способом, або щонайбільше пояснити відповідною анальоґією.

Давній цісарський Відень був наче величава церква, в якій кипить ентузіязм життя. А нинішній Відень — це наче церква революцією перетворена в музей старинностей. Відень сходить „на емеритуру“, на що віддавна зійшла впо. така Венеція. Не слідно тут нового, свіжого розгону життя, тільки живеться „давнім минулим“. З усіх усюдів приїзжають цікаві гості, й своїми датками вдержують „музей“. Жити не своїми силами, тільки з чужої „ласки“ — це принижуюче, це свойого роду жебрацтво. Відчуває це Відень, відчуває це кожний гість, якщо вміє глядіти на життєві вартости, й відчувати їх.

Війська в Відні зовсім не видно. Нема давньої „шаржі“, нема „ґальових“ ґенералів, офіцирів. Нема „бурґових“ повозів, на вид котрих застукало серце кожного офіцира, а Віденці на них зглядались... Пропала романтичність, остало сухе, тверде життя. На залізничому дворці показували мені наші Віденці одного австрійського офіцира, алеж він якось так виглядав, як польський фінансовий підурядник.

Давні славні віденські фіякри заступили авта, а фіякрів — шофери. Рух по вулицях є, одначе вже не „кипить“, як це давно бувало.

Наше паломниче товариство розбилося в Відні на дрібнійші гуртки: кожний ішов за своїми інтересами. Богатьох з нас мали замір закупити дещо, але показалося, що в Відні дорого! Ціни фабричних виробів двічі та тричі висші від передвоєнних. В порівнанні з львівськими цінами либонь тільки та ріжниця: за що в нас платиться 1 золотий, там платиться 1 шилінґ, (якого тодішна вартість до золотого була як 10 до 7). Пільзнер у Відні тільки на 10 гр. (на гальбі) дорожший від віденського пива. Як Відень при тому може обстати, коли в Польщі пільзнер більш як тричі дорожший від польського пива, це для нас звичайних людей тайна.

В більшому числі відвідали наші паломники віденську радіостацію, відки розсилають концерти і відчити по цілій Европі. Це щось нового в Відні і загалом у світі, отже нас це цікавило. Також у більшому числі виїзжали ми вечером до Пратеру, де відважнійші найрадше увеселялися карколомною їздою на „американській залізниці“.

З того, що я досі переповів, виходило би, що наші паломники в Відні прожавали як звичайні собі „путники“. Та стрівайте, бо це ще не все! Готель для паломників був згори замовлений. І при розрахунку показалося, що за готель мусів кожний з нас платити — чи спав у „своїй“ кімнаті, чи ні (деякі з нас ночували в кревних або знайомих). Господар готелю не хотів попустити!... „Емеритура!“ Ось так кожний відчув, що він не сам свій, але член паломництва... А трапилась така подія, котра з властивого боку свідчила про те, що ми дійсні паломники.

Дня 17. липня ми гуртом прибули до нашої церкви св. Варвари і там вислухали Службу Божу, яку при мощах св. Иосафата відправив о. прапат Войнаровський. З правого крилоса зроблено вівтар і на ньому уміщено домовину з мощами св. Йосафата. Домовина скляна. Иосафат одягнений в архієрейські ризи з мітрою на голові (лице накрите). Тут властиво тільки кости мученика, а рештки його тіла зберігаються під вівтарем у закристії. Дивний збіг обставин: св. Иосафат у Відні — на еміграції! Мертвий утікав давнійше перед Росією, тепер утік перед Польщею.

У Відні немало услуг зазнали наші паломники від о. сов. д-ра М. Горникевича, пароха при церкві св. Варвари, від др. В. Сінґалевича, б. нашого посла в Відні, та від деяких инших панів. Думаю, що висловлю думку й бажання всіх паломників, коли їм вискажу ось тут прилюдну подяку. З Відня виїхали ми 18. липня вранці поспішним поїздом до Венеції.

(Продовження буде.)

своє до загальної скарбниці людського знання, думки й почуття, — а лише такі книжки належить видавати, — то, розуміється, не повинно бути завали книжок в коморах видавців та на полицях книгарень, але треба вжити всіх заходів, щоби пустити їх у люде. І це є, властно кажучи, „свято" книжки, бо вона тоді жиє новим своїм життям, здійснює своє призначення.

Так повстає питання про засоби поширення, як культу книжки, так і самої книжки. Мені здається, що в місяць жовтень, присвячений книжці з ініціятиви Т-ва „Просвіта" у Львові, всі ми мусимо жити, так мовити, під знаком „книжки". Так, у школі слід ознайомити дітей з історією друкарства, з історією походження книжки, тут у пригоді стане екскурсія до друкарні, яка мається тепер майже в кожному повітовому місті, — слід навчити дітей, як охайно поводитися з книжкою, як читати книжку, щоби вона принесла найбільшу користь, необхідно заохотити їх до придбання книжок у власність і перевести купівлю книжок через школу.

„Просвіти" та ріжні культурно-просвітні установи переведуть туж саму працю серед своїх членів і взагалі серед дорослого населення.

А ми, що величаємо себе інтелігентами, себ-то людьми, що живють розумом, невже не спроможемось придбати хоча би по одній книжці, як духового покорму для розуму — в дні, які присвячено книжці, цій правдивій основі духової культури?

І коли „свято української книжки" відбуватиметься щороку велично, як того вона заслуговує, то й будень її не буде вже такий сірий, яким є він тепер на сором українського народу.

Ст. Сірополко.

Міжнародній Соціялістичний Конґрес у Марселі.

II. Українська справа на конґресі. — Росія й Польща.

В питаннях Сходу Марсельський конгрес безперечно сказав нове слово, особливо в порівнанні з конгресом у Гамбурзі. Насамперед у відношенні до т. зв. „російського питання" (більшовизму) цей конгрес висловився повнійше і виразнійше. Резолюція, прийнята конгресом в справах східних, ставить на денний порядок боротьбу з більшовизмом зі становища соціялістичного. Значіння цеї постанови збільшується особливо тим, що вона принята за повною піддержкою такої впливової в Інтернаціоналі партії, як англійська „Labour Party". В Гамбурзі, як відомо, англійська делегація зовсім здержалась від голосування резолюцій, в якій жадалось демократизації більшовицького режіму.

Ще далі пішов конгрес в своїх постановах що-до поневолених народів Сходу. Партії французька, бельгійська, шведська й инші, які були невдоволені проєктом резолюції східної комісії головно залля недостаточного, на їх думку, підкреслення небезпеки червоного радянського імперіялізму, на пленумі конгресу голосували за резолюцією комісії. Бельгієць Де Брукер в імени цих партій заявив, що не вважаючи на свою зазначену окрему думку, вони всеж голосують за резолюцією, бо цінять в ній: 1) безумовне признання права всіх народів на самовизначення і 2) зобовязання соц. інтернаціоналу боротися за визволення усіх поневолених народів, незалежно від того, під чиїм пануванням вони находяться.

Але найяскравійшим показчиком певного здвигу в соц. інтернаціоналі що-до проблєм Сходу взагалі і зокрема української, є той факт, що напр. за внеском української делегації в справі України голосували також російські соціялісти. Очевидно, сильний процес національного відродження, який відбувається на Україні, примушує багатьох міняти свій погляд на українську справу. Історія працює на користь поневолених народів. Російські соціялісти два роки тому „не помічали" істнування української нації: тепер вони мусіли йти за більшістю партій конґресу, які висловились за пропозицією української делегації.

Відомости про сучасний стан на Вел. Україні постійно йдуть за границю й за допомогою активнійших елементів української еміграції роблять там своє діло. Для ілюстрації наведемо один приклад, який має відношення до Марсельського конгресу. Як відомо, Ц. К. комуністичної партії України була прийнята в травні місяці ц. р. резолюція про українізацію комуністичної партії. Про цю резолюцію був поінформований на конгресі не один із тих соціялістів, які ще не так давно ставились з певним упередженням до українського питання. Між тим самі противники самостійної України російські більшовики в своїй постанові говорять слідуюче:

„Історичні умови, які склалися на Україні, більш сприяють практичному переведенню в життя рішень XII. зізду партії по національному питанню, чим в ряді инших національних республик СРСР. Ці умови полягають в тому, що по перше Україна має значні кадри промислового пролетаріяту, в основній своїй частині із робітників Українців, переважно з селян, ознайомлених з селом і його побутом, по друге сама комуністична партія (більшовиків) України має значні кадри Українців по національности, а її резерва — Ленінський комуністичний союз молоді України — складається більш, ніж на половину із Українців; до того ж українська культура досягнула вже порівнюючи високого ступня розвитку" і т. д.

Ми знаємо, що більшовицька українізація має на меті в першу чергу відвернути увагу українських мас і особливо найсвідомішої частини нації — інтелігенції — від політики і повернути її на культурну роботу. Але невільні признання російських комуністів про те, що Україна має український характер, що український рух має за собою маси, дуже цінні для міжнародньої пропаганди української справи, бо загравання з більшовиками деяких визначних українських політиків робило на закордонну опінію таке враження, що українське питання це не політична проблєма, а тільки культурна. (Дайте, мовляв, їм учитися рідною мовою і вони задовольняться). У всякім разі Зах. Европа що досі стає все більш поінформованою про положення на Україні, розуміється, що до соціялістичних курсів, не без праці українських представників в Інтернаціоналі. Українським делегатам нераз доводилось чути в розмовах з впливовими діячами соц. інтернаціоналу: „Так, ми переконуємось, що Україна росте надзвичайно швидко. Ми просто не сподівались". Ціж самі соціялісти два роки тому дивилися на українську проблєму, як на дуже скомпліковану й ще не ясну.

Такий здвиг на користь українського питання помічався на конгресі всюди, де обговорювалися проблєми Сходу. Так на нарадах представників соціял. партій б. Росії, про які я вже згадував, дуже багато уваги було присвячено національним меншостям, особливо народам, поневоленим Польщею. При цім не обійшлося без гострої критики політики ППС., головно з боку української та литовської делегації. Від україн. делегації говорив О. Безпалко, який подав факти гноблення Українців під Польщею та Румунією. На жаль, наради були передчасно перервані. Ініціятори нарад (рос. есери, ППС. та грузинські с.-д.) старалися надати їм характер підготовчого органу для східної комісії. Але коли вияснилося, що учасникам нарад не прийти до спільних висновків, особливо після того, як російські соц. дем. та есери різко розійшлися в критиці більшовизму, слідуюча черговa нарада не була скликана ініціяторами.

Крім згаданих нарад, з гострою критикою відносин в Польщі на комісії Сходу виступив польс. незалежн. соціяліст д-р Крук. Відповідаючи йому представник П.П.С. Нєдзялковскі заявив що в Польщі дійсно панує реакція, гноблення не-Поляків, але, мовляв, з цим ППС. веде боротьбу. Устами Нєдзялковского ППС. зобовязується перед Інтернаціоналом проводити політику в дусі права народів на свобідне самовизначення, при чім за українським народом визнає право на незалежне істнування.

Перед голосуванням на пленум комісії Сходу проєкту резолюції українська делегація зажадала, щоб після слів: „конгрес домагається прав самовизначення також для народів СРСР," було вставлено додаток: „які здобули собі державну самостійність підчас революції, як Вірменія, Грузія, Україна й ин." Грузинська й польська делегація заявили українським представникам, що вони будуть піддержувати цей внесок. Колиж прийшло до голосування, то зазначена поправка українських соц.-демократів була прийнята голосами представників усіх партій конгресу проти лише двох: одного англійського делегата, який взагалі голосував проти конкретизації в резолюції і другого — представника ППС. Нєдзялковского.

Очевидно, знаючи таку „послідовність", яку виказав в промовах і в голосуванні Нєдзялковскі, О. Бауер в своїй промові на конгресі сказав: „Ми з вдоволенням мусимо зазначити, що наші вимоги відносно національних меншостей прийняті також представниками ППС. Але, розуміється, прийнята Нєдзялковским формула може стати кроком вперед лише тоді, коли за словами ми побачимо діла, а за ділами успіхи".

Наведені факти показують, що соц. інтернаціонал, в склад якого входить 40 партій, бореться проти тих своїх членів, у яких слово розходиться з ділом, які ухиляються від виконання обовязків соціяліста й демократа в своїх країнах. Реалізм і боротьба з фальшивим соціялізмом як зправа, так і зліва—це дві риси, якими визначався конгрес в Гамбурзі і ще в більшій мірі конгрес Марсельський. Але не силою формального примусу, не наказом згори, а шляхом морального авторитету старається соц. інтернаціонал впливати на окремі партії. Бо тільки за допомогою таких метод, а не тих, які практикуються інтернаціоналом з Москви, може рости й зміцнятися міжнароднє обєднання працюючих.

Соц. інтернаціонал мусить числитися з робітничим рухом, який стоїть за окремими соціялістичними партіями, бо провідники партій можуть перемінитися, а масовий рух зостанеться і може піти в инший бік. З цього боку, не вважаючи на всі нападки, ППС. має в своїх руках такі „аргументи", як 69.000 організованих членів. Кожна політика числиться з фактами, а не з сентиментами. Колиб український робітничий рух у Галичині не був здеморалізований, то позиція українського соціялізму в інтернаціоналі булаб незрівнано міцнійша. Бо 69.000 організованих ППС. і 0 організованих українських соц.-демократів—це дистанція величезна!

Делеґат.

По широкому світі.

Зєдинені Держави можуть змінити свій погляд у відношенні до Ліги Націй і ввійшли би до неї, якщо конференція в Льокарно скінчиться успіхом. В Америці панує загально погляд про необхідність вступу Німеччини до Ліги.

Велика Рада фашистів прийняла рішення зреформувати італійську конституцію в таких пунктах: 1) обмежити владу парляменту в користь уряду; 2) змінити устрій сенату так, щоби туди входили представники хліборобства, торговлі, промислу та інтелігенції і щоби цих представників вибирали професійні організації; 3) установити при премієр-міністрів окрему законодатну комісію, що має предкладати парляментові проєкти законів.

У Мароку, згідно з французько-еспанськими інформаціями, велика офензива закінчена і воєнні операції відкладені аж до весни. Перші еспанські війська вернулись до Мадриду, де населення витало їх з захопленням. Одночасно Абд-ель-Крім не кидає нових приготувань і вже встиг запевнити собі підмогу нових племен, яких залякує помстою.

Німецько-російський договір свіжо підписаний, зустрівся з дуже прихильними коментарями німецької та радянської преси. Літвінов в одній із своїх промов заявив, що він має більше значіння як договір у Рапальо, бо є його конкретним продовженням. Німецький посол у Москві гр. Брокдорф-Ранцау добачує у цьому договорі підставу дальших тіснійших взаємин між звома державами.

Польща.

Доля сойму все ще неясна. Ніби не відложений до 20-го, а щораз частійше говорять, що 20-го засідання не буде. Як що польські посли ждуть сперш у тріюмфальної телеграми Скшиньского з Льокарно—то посли матимуть дуже довгі вакації.

„Пяст" радить і радить. Вітос конферував з Корфантим та з иншими політиками, але не відомо, до чого доконферувався. Від становища „Пяста" головно залежить залишення чи димісія Грабского. Премієр Грабскі обмежується покищо до каптування собі хадеків і енеерівців.

Регляментація імпорту, заведена п. Грабским, як засіб санації пасивного торговельного білянсу, видає, як видно, дуже кумедні наслідки, коли Господарсько-промислова Рада при міністерстві торгу і промислу нарікала на імпорт з чужини якраз тих товарів, що руйнують польську торговлю і промисл.

М-ство справедливости внесло до сойму законопроєкт про примус полагоджувати нотаріяльним актом усі справи переношення власности й обтяжування нерухомостей. Крім того внесено новий стемпловий законопроєкт. Оба проєктовані закони мають принести великі користи нотарям. (Міністер справедливости Жихліньскі є нотарем!).

Болеслав Лімановскі, сеніор польських сенаторів і либонь найстарший віком член ППС., є дуже поважно недужий. В звязку з його старечим віком лякаються за його життя.

Міністер Сікорскі теж будімто хворий, але його хвороба має признаки дипломатичної недуги: при внутрішній кризі уряду Грабского добре міністрам кабінету схибувати.

Памятайте: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Радянська Україна.

Права та обовязки членів Всеукраїнського Центр. Викон. Комітету.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету затвердила інструкцію про права членів ВУЦВК-ту, що працюють на місцях. В тій інструкції вказується на те, що члени ВУЦВК-ту в перервах між сесіями мають обовязок зберігати безперервний звязок зі своїми виборцями та з місцевими органами влади і громадянськими організаціями. („Правда").

Сільсько-господарські школи на Україні.

Народній комісаріят освіти УСРР відкриває в цьому шкільному році 207 сільсько-господарських шкіл виключно для селян. („Правда").

Цукрові жнива на Україні.

З початком жовтня почалася на Україні кампанія виробу цукру. У цьому році пущено в рух 104 цукрові фабрики. В минулому році працювало тільки 90 фабрик. („Пр".)

Будова робітничих домів.

У звязку з поширенням українського промислового виробництва в цьому році та побільшення числа зайнятих у промислі робітників на 50 тисяч виробили українські трести обширний плян масової будови робітничих домів. Під будову займуть 260 тисяч кубічних сяжнів будівельної площі. Для зреалізування того пляну будови асигновано 40 міліонів рублів золотом („Правда").

Підсумки сільсько-господарського року на Україні.

Згідно з даними народнього комісаріяту земельних справ підсумки сільсько-господарського року 1924 до 1925 представляються ось як: посівна площа індивідуальних селянських господарств побільшилася на Україні в тому році на 759 тисяч десятин. Загальний збір рівняється 1.100 міліонів пудів. Ця цифра наближується до передвоєнного збору. У слідуючому господарському році оброблена рільна площа обійме простір 110.918 тисяч десятин, що перевищує минулорічну площу на 18 відсотків. („Правда").

Виробництво паперу на Україні.

Паперові фабрики України досягли передвоєнної норми виробництва. Виробнича програма тих фабрик побільшена на 62 відс. В цьому році будуть пущені в рух дві нові фабрики паперу. („Правда").

Експорт українського антрациту до Франції.

З Харкова повідомляють що до Франції запродано 2.100.000 пудів донецького антрациту. Попит на український антрацит зріс у Франції до тої міри, що в будучому операційному році цифра наміченого до продажі антрациту зросте до цифри 15 міліонів пудів.

(„Правда").

Народнє шкільництво в Катеринославщині в цьому шк. році.

В 1925—26 шкільному році буде функціонувати в катеринославській окрузі 403 школи, на 117 шкіл більше як в минулому році. По селах відкривається 20 нових шкіл. Школи обіймуть тільки 60 відсотків із числа дітей шкільного віку.

(„Правда").

Мануфактурний голод на Україні.

Колєгія Народнього Комісаріяту для внутрішньої торговлі в Харкові ствердила, що на Україні панує мануфактурний голод. Разом з імпортованими зза кордону мануфактурними виробами розпоряджує вона 400 вагонами а запотребування України виносить найменше 500 вагонів мануфактури. Тому то становище є напружене. У звязку з гострою недостачею мануфактури помічається в населення вживання суррогатів, що приняли подекуди зовсім недопустимі та дивовижні форми.

(„Правда").

Буджет України.

В Харкові почалася сесія буджетової комісії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Заступник комісаря фінансів України Коттель зазначив у свому рефераті, що буджет на 1926 рік є першим твердим буджетом У. С. Р. Р. опертим на власних доходових джерелах. Буджет в обох частинах (прибутки і видатки) зведений до суми 165,443.037 карбованців на 34% вище від буджету з минулого року. Так зв. необєднаним (самостійним) Комісаріятам асиґновано на 60% більше ніж у попередньому році. Комісаріят народньої опіки дістає 43% усього розходового буджету, комісаріят земельних справ 27%. Надзвичайні видатки в сумі 10 міліонів карбованців призначені на боротьбу з безробіттям (3 міл.) та на скріплення кредитів для сільського господарства. Фонд заробітних платень побільшений на 10% у порівнанні з минулим роком. („Правда").

Шкільна справа.

Про народні школи національних меншостей у Польщі.

I.

На підставі міжнародніх договорів, головнож Сен-Жерменського мира, обовязана Польща запевнити своїм національним меншостям усесторонній культурний розвиток.

В конституції польської держави в § 110 находимо про освіту й виховання національних меншостей таку постанову:

„Польські громадяне, що належать до національних меншостей, віроісповідних або язикових, мають рівне з иншими громадянами право засновувати, наглядати і завідувати своїм власним коштом установленими добродійними, релігійними і суспільними школами та иншими виховними установами і вживати в них свобідно своєї мови та виконувати приписи свого віроісповідання."

Ог і все!

Як міжнародні договори, так і сама конституція нічого конкретного не дають, не є ніяким добродійством для національних меншостей. Вони мають чисто декляративний характер і стверджують тільки фактичний стан, з яким держава мусить рахуватися. Це таке саме, як колиб нпр. Анґлійці в середущій Африці написали в конституції: „Мурини мають право величатися чорною скірою, білими зубами та носити кучеряве волося".

Начеб то можливе було инакше!

Крім міжнародніх договорів та постанов конституції, ми маємо в Польщі дотепер два основні закони по питанню шкільництва для національних меншостей. Перший з них — це закон з дня 26. вересня 1922 р. про засади загального воєвідського самоврядування, а спеціяльно воєвідства львівського, тернопільського і станиславівського*). Другий же — закон з дня 31. липня 1924 р., що обіймає деякі постанови про організацію шкільництва. (Оголошений в Д. З. Р. П. з 9. IX. 1924 ч. 79 поз. 766. міністерство освіти передрукувало його в своїому Дн. Ур. з дня 1. X. 1924. Рік VII. ч. 15 (137), поз. 153 ст. 227—229).

В законі про воєвідську автономію присвячені справам шкільництва національних (властиво української) меншостей три статті:

§ 9-ий II. розділу про компетенції воєвідського самоврядування постановляє, що це самоврядування обіймає „справи публичної освіти, з виймкою університетів і шкіл з ними зрівнаних";

§ 23-ий говорить, що „викладову мову в школах, утримуваних одною з палат воєвідського сеймику, визначує сама палата";

§ 24-ий обіцяє, що „Сойм Річипосполитої Польської ухвалить утворення українського (ruskiego) університету і запевнить йому потрібні фінансові засоби зі скарбу держави. Цей університет, зорганізований автономічно, згідно з приписами про академічні школи, буде підчиненим безпосередньо міністрові освіти."

*) Цей закон оголошений у „Дневнику законів Річпосп." з дня 25. жовтня 1922 ч. 90 поз. 829.

Цей закон не має для національних меншостей, спеціяльно для української, ніякого реального життєвого значіння, просто тому, що він донині не введений у життя і ледве чи коли буде введений. Отже годі дати якунебудь оцінку тому, чого не було, нема й не буде! Колиб він навіть і був введений дивним дивом у життя, то все одно — вартість його останеться раз на все чисто теоретична, ілюзорична.

Через що це так? — Через те, що польська шкільна адміністрація, польське вчительство та ріжні народові польські організації давно вже, не чекаючи на ніякі автономії, поперемінювали масу народніх шкіл на польські. Ці переміни, доконані в р.р. 1920—1924, такі масові, що прибрали для українського народнього шкільництва характер елементарного нещастя, невиданої дотепер катастрофи. Коли з боку українського народу в свойому часі не піднісився сильнійший голос протесту, так це тільки через те, що переміни відбувалися поза законом, тихцем: вистарчило марне слівце інспектора чи візитатора, а українська школа в одну мить ставала польською; теж саме ділялося з волі польського вчителя, чи якоїбудь народової організації. Ми, не знаючи навіть про це, втратили за одним замахом увесь національний доробок на полі шкільництва за кілька десяток літ. Статистики наших утрат ми не маємо. Перед лицем такого погрому мовкнуть усі цифри, німіє кожна статистика. Вона й нам непотрібна, бо факти життя промовляють голоснійше, як всі статистичні дати.

Колиб навіть, — припустім і таку неможливість — закон про воєвідську автономію був уведений у життя, колиб навіть була створена національна українська курія, вона не малаб великого клопоту з українським народнім шкільництвом, бо з довоєнного стану українського шкільництва остало ледве яких 15—20% т. зв. „українських" шкіл. Ці марні недобитки т. зв. „українських шкіл", що ще сяк-так волочать своє злиденне животіння, через яких два-три роки впадуть жертвою польонізації або утраквізації рівнозначної з польонізацією. Через два-три роки на території Східної Галичини зникнуть сліди української школи!

Колиб навіть прийшла воєвідська автономія з українськими національними куріями, тоді станулиб ми перед таким абсурдним дивоглядом, що Українці матимуть свої національні курії, але ні одної української школи! Ні воєвідські соймики, ні українські національні курії не вратують українських народніх шкіл перед загладою, не в силі будуть перевести хочби мінімальної ревіндікації, бо Поляки, маючи на своїх послугах увесь державно-адміністраційний апарат, не дадуть собі під ніякими умовами видерти з рук того, що вони взяли раз у свій стан посідання. До всіх перешкод політичної натури в цій евентуальній важкій боротьбі за українську народню школу, прибавиться ще сумний факт, що по двох-трьох роках на території Східної Галичини не буде ні одного українського народнього вчителя. Частина теперішнього вчительства опиниться на примусовій емеритурі, частина сама порозбігається, а решта помандрує „по власній просьбі" на західні й північні окраїни Польщі. Свіжого допливу українських учительських сил певно не буде!

Місяць жовтень є місяцем української книжки. — Пошануйте українську книжку, не дозвольте, щоби вона плісніла на складах, відведіть їй почесне місце у своїй хаті!

Причинок до толеранції.

Доповнюючі промислові школи і наука греко-катол. релігії.

Минуло шість тижнів з того часу як почалося навчання в львівських доповнюючих промислових школах. Та донині не допущено в них греко-католицьких священиків до науки релігії не зважаючи на те, що в тих школах величезний відсоток української молоді. Нема в них науки гр.-кат. релігії тому, що до цього не хоче допустити секретар маґістратського шкільного виділу. Натомісь не мають ніякої перешкоди польські катехити, що мають за завдання не тільки вчити релігії хлопців свого обряду, але й ловити та переводити на латинський обряд наших українських хлопців з метою польонізації. Директори шкіл йдуть тим катехитам уповні на руку з доручення свого зверхника пана секретаря шкільного виділу.

Вже при вписах директори екзамінували наших хлопців з того, на яку релігію вони хочуть ходити, та пояснювали їм, що „to wszystko jedno" та намовляли записуватись на римо-католицьку. При цьому мотивували цю свою раду хлопцям так, хто знає чи гр.-кат. катехит взагалі буде та чи захоче вчити, а релігії вчитись треба. Та й не вигідно буде таким, що не маючи науки гр.-кат. релігії мусітимуть зимою в часі науки польської релігії мерзнути на дворі перед школою.

Ось такі та тим подібні арґументи плили зі золотих уст польських директорів, щоби притягнути наших хлопців під вплив польських катехитів. І це робиться тоді, коли наша духовна власть рікрічно старається про обсаду усіх катехитур у промислових школах та вимагає з початком кожного року відповідної скількости декретів на право навчання релігії в тих школах. Але справи нарочно не полагоджує маґістрацька шкільна влада. Для умотивування свого поступування вона все находить мотиви в роді тих, що директора не виготовили ще виказів, що не устаменний поділ годин, що не визначено числа годин для науки релігії і т. д. і т. д. Як же все це полагоджене, тоді не можна діждатися засідання шкільного виділу, який має справу остаточно вирішити. Як і це станеться, тоді вилазять знов нові труднощі в роді тих, що треба пошукати відповідних днів для науки гр.-кат. релігії. Як же й ці дні усталено, тоді проти них мають дещо сказати й учні й майстри, бо мусять хлопців скорше відпускати з роботи.

Всі ці продумані та належно підготовані перепони доводять до того, що українські діти взагалі не вчаться релігії, або починають її вчитися щойно при кінці шкільного року.

Така тактика шкільних маґістратських чиновників має свою мету, яка для нас цілком ясна. Тактику цю покривають усі можливі шкільні інстанції і на них ніхто з Українців надіятися не може, бо всякі скарги і жалі перед ними до нічого не доводять. Тут треба придумати якісь радикальніші засоби, що примусили би навіть польську шкільну владу рахуватися з релігійними потребами української ремісничої молоді. Та про ці нові засоби тут писати не слід. Вони відомі нашим громадянам, що опікуються ремісничою молодю.

Всячина.

Лікар без диплому. У патольоґічнім інституті заґребського університету працював асистент проф. д-ра Салтикова, російського еміґранта, Виктор Єфремович. Він користувався славою знаменитого лікаря і доброго вченого. Щойно недавно виявилось випадково, що він є нескінченим студентом медицини університету в Ростові. Дарма, що збір лікарів-учених виставив Єфремовичу якнайкраще свідоцтво, югославянський урядовий скарб почав процес проти нього за незаконне виконування професії і засудив його на відшкодування в сумі 25.000 динарів. Такий лікар повинен би хіба представити державі рахунок за ту працю, яку він на протязі літ зробив на її користь.

Неграмотність у Франції. Одним з наслідків війни є зріст анальфабетів навіть у старих культурних державах. Остання статистика каже, що є нині 300 тисяч Французів між 16 і 20 роком життя, що не вміють ні читати ні писати. До цього треба додати ще 400.000 півнеграмотних. Все це діти війни, які не могли ходити до школи задля недостачі домашньої опіки або вчителів, що пішли на війну. Від 1853 р. у Франції є 50 проц. більше неграмотних між жінками, як між мущинами.

Машина що чує. На одній виставі електричних апаратів в Нотінґгем (Англія) гості подивляють апарат, що є чудом техніки. Досить сказати слово „йди" (start) і вона нанизуючи електричний хор такт починає працювати, або „світло" і в ній засвічується лямпа. Винахідник Пірсон покористувався при цій машині звичайним мікрофоном, який приймає згуки, немов би мав уха.

Не клени! В Італії підготовляються до конгресу, який має почати боротьбу з прокльонами, страшенно поширеними в усіх клясах суспільності. [illegible]

повідники недурно називають цю звичку національною італійською недугою. Не тільки вчителі в школі, але й політики борються з тою звичкою, а на видних місцях, поруч ріжних плакатів, розклеюють остороги: „Не клени"! Виявляється, що всі ці засоби є надто слабі і треба аж спеціяльного конгресу для боротьби з таким сильно закоріненим гріхом.

Боротьба за скасування орденів ведеться в Данії. Премієр міністрів Ставнінґ, приймаючи це становище, обіцяв виступити проти орденів, одначе вихо в тоєму, що сам він одержав також почесний німецький орден „червоного хреста". Імовірно закон скасує данські ордени для Данців, а дозволить надавати їх чужинцям. І, річ ясна, приймати від чужинців.

Цінні росконпки почав археольоґ д-р І. Баер у містечку Нікіч (на границі Австрії та Юґославії), де найшов побоєвище з доби мандрівки народів (600 р. по Хр.). У могилі жовніра найшов меч, спис і инші части воєнної зброї. Побоєвище має також звязок з походом Льонгобардів з північнозахідної Німеччини до Італії.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** У вчорашнім числі нашого часопису сконфісковано один уступ зі статті „Москва і Варшава" і вступ у статі п. з. „Бурси".

— **Оборона селянства.** Довідуємося, що Тов-во „Сільський Господар" у Львові дає всім хліборобам, що до нього звертаються, безплатну правну допомогу в усіх питаннях хліборобського життя. Т-во дає поради, виготовляє рекурси, представлення до влад в ціли запровадження законности на селі, особливо в справах податків маєткового, ґрунтового, доходового, промислового і т. и., та захисту свободи селянського промислу. Звертатися належить на адресу: Т-во „Сільський Господар" у Львові, Зіморовича ч. 20. Впертта й послідовна боротьба за кождий неправильно вимірений гріш може зберегти народові міліони золотих. Борімося з беззаконням і свого осягнемо.

— **Тютюневі диктатори у криміналі.** Взвязку з арештуванням директора тютюневого монополю. Вронки і цілого ряду урядовців, занятих у тютюневих фабриках, які коштом держави „сипували" власні кишені, повідомляють про настирливі заходи їх оборонців випустити на волю легких проксисловців за солідну кавцію. Ясно, що не штука складати кавцію тим, яких обвинувачують у зробленню маєтку за тютюневім монополю.

— **Що діється з ощадностями наївних громадян?** Краківський „Ілюстр. Курер подз." находить нові скандальні подробиці про господарку в П. К. О. (Польській Касі Ощадности) та домагається суворої ревізії з боку Найвищої Держ. контролі. М. и. показується, що брат през. П. К. О. Ліндого (б. міністра фінансів) дістав від П. К. О. ґарантію на позичку 14.000 фунтів штерл. Для полагодження тої позички іздив до Льондону спеціяльний урядовець П. К. О., а після переведення трансакції — в книгах П. К. О. не було згадки про заґарантування інституцією тієї велиханської суми. Крім того з внутрішньо-протекційних позичок 4 вищі урядовці П. К. К. дістали по 180.000 зол. терміном на 12 літ! Не дивниця, що п. Лінде за ніщо не хотів допустити до книг ревізорів, які явилися з приказом президії ради міністрів! Тепер справа полагоджена „компромісово", иншими словами, скандал буде, як звичайно, затушований.

— **Не вільно виїзжати!** Височезні оплати за польські пашпорти були накладені на те, щоби люде не вивозили грошей на чужину і тим ратували загрожену державну скарбницю. З свіжовиданої офіціяльної статистики довідуємося, що від січня до серпня в Польщі видали 95.399 пашпортів, з чого 29.681 нормальних, 30.593 з полекшами, а 34.225 даровиих. Скромний новинкар хотів би мати нині стільки золотих, скільки між „пільговими" та даровими було протекційних, себто призначених для людей з грішми, виїздами та здоровлям. За те тисячі людей, що потрібували неґайного виїзду до чужих купелів мусіли вдвоє більше платити в місцевих неохайних підприємствах.

— **Автомобілева вакханалія.** У Львові автомобілі є скромні: вони вдоволяються торощенням костей поодиноких прохожих. У Варшаві ширший розмах: там віхало потайнорь авто на вул. Коперника з цілим розмахом на тротуар і за одним махом звязло шість нічого не прочуваючих осіб, з яких три находяться тепер при смерти. Автом їхав сам його власник. Він хотів втекти, але це не вдалось.

— **Сніги і морози** впали останніми днями нежданно на всю смугу атлантійського побережжя.

— **Пророцтва на 1926 рік.** У Льондоні вийшла книжка з пророцтвами страшних нещасть і катастроф, які ждуть світ у найближчому 1926 році. В січні трапиться велика залізнича катастрофа й шаліти-муть пожежі. В лютім вибухне в Єгипті повстання, а в маю будуть й повстання доведуть до загрози великої европейської війни. В червні буде револьта в Пакистані. В липні багато людей утратить життя наслідком спеки. В тім самім місяці преса займеться надзвичайною аферою на тлі злочину з отруєю. В серпні вибухне ґенеральний страйк і знову грозитиме війна. В дальших місяцях прийде до конфлікту між Туреччиною і Великою Британією. Мало того: землетрус знищить дно Середземного моря, трапиться велика гірнича катастрофа і вибухнуть дві революції. Чорні перспективи, що?

— **Нова комета.** Голова астрономічної обсерваторії у Харкові повідомив телеграмою инші обсерваторії, що один із його співробітників Антін Барабашов відкрив 9-го жовтня нову комету, в констеляції Пегаза. Дивне те, що хоча вона так довго скривалась перед людським оком, її можна завважити крізь звичайну люнету.

— **Розвіст польської воздушної фльоти.** Під Пекарами, найближчій околиці Кракова, сталася нова катастрофа з військовим аеропляном. На значній висоті мотор раптом перестав функціонувати. При причаленню на непригідному ґрунті аероплян розбився, а два старшини, що були в ньому, ледви вийшли з життям.

— **Пригадується Вп. Членам Краєвого Товариства Кредитового у Львові,** що в неділю дня 18. жовтня 1925 відбудуться звичайні загальні збори Товариства о годині 11 перед полуднем в великій салі „Народного Дому" при вул. Рутовського. 650 1—2

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Конґрес нац. меншостей.

Конгрес нац. меншостей у Женеві вибрав представником Вільфана, а заст. предс. Веса де Шулле (Мадяр), Сераковского (Поляк) і Ґрінбавма (Жид). Веса де Шулле домагався утворення заг. орґанізації нац. меншостей і відповідного міжнар. бюра. Шіман (латвійський Німець) протестував проти винародовлювання. Представники української і білоруської меншости в Польщі заявили, що з огляду на відкинення конгресом їх внесень на поширення рямців денного порядку можуть брати участь у нарадах лише в характері обсерваторів. Предст. литовської меншости в Польщі Зайончковскі зложив таку саму заяву.

Пос. Гребе звсував нищення нім. шкільництва і культури всіх нац. меншостей у Польщі та напятнував польські закони про мову. Посли Крайчинський і Райх говорили про гнет меншостей у Польщі.

Конґрес рішив утворити підкомісію, до котрої відіслано для розглянення м. и. пропозицію Українців і Білорусинів із Польщі, які домагаються вставити на денний порядок справу права самовизначення народів.

Німеччина підписує пакт.

15. X. на засіданні конференції в Льокарно німецька делеґація заголосила в імені нім. держави приступлення до рейнського пакту. Пос. Кемпнер, що прибув з Берліна до Льокарно, повідомив нім. делеґацію, що Гінденбурґ і уряд прилучуються до постанов делеґації. Оконечний проєкт пакту перешлють для Пенлеве. Є погляд, що в суботу підпишуть усі сім документів, котрі, на думку преси, дадуть в Европі початок новій добі мира і екон. независимости.

Підписання договорів у Льондоні.

З кол анґл. делеґації повідомляють, що чесько-словацько-німецький і польсько-нім. розємний договір будуть підписані рівночасно з рейнським пактом. Всі документи будуть підписані в Льондоні; туди поїдуть Лютер, Бріян, Бенеш і Скшиньскі, а мабуть і Мусоліні. Заключені в Льокарно договори представиться до ратифікації парляментам даних держав, а оріґінальні договори зложать у архівах Союза Народів.

Останній етап конференції.

„Дейлі Тел." повідомляє, що в Льокарно правники розглядають тепер справу басейну Сари, скорочення часу окупації, військ. контролі і нім. повітряної плавби управильнення цих справ буде останнім етапом конференції; потім Німеччина покладе свої підписи.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Неоправдані претенсії.

Місяць української книжки! Невжеж цього потрібно? Невже це не скандал?! Заохочувати українську суспільність до купівлі книжок! Хто таке бачив!..

Невжеж не тайна, що в кожній інтелігентній хаті повинна бути сяка-така бібліотека. А може її нема?!.. Підіть, хто цікавий, по всіх своїх знайомих, загляньте в шафу, на шафу, під шафу, за шафу, на стрих і ще де схочете, а побачите скільки там книжок: „Blada Hrabina", „Rinaldo Rinaldini", „Życie św. Genowefy", „Cygańskie dziecko". А коли є в хаті діти і коли добре шукатись, то нерідко можна подибати і „нагороди пильности": „Лис Микита", „Дон Кіхот", „Оповідання Катренка".

На селі, в священиків, то ще більше оттого друкованого добра. Там ви знайдете не тільки всю вище наведену красну літературу, але й наукову теж: „Проповіди на май і на цілий рік", „Відомости Епархіяльні", а по старих з дідо-прадідів попівствах, навіть „Misje katolickie".

Як з того всього виходить, наша читаюча публика недаром зветься читаюча. Цілими десятками літ збирає вона книжку до книжки, томик до томика, аж урешті-решт може похвалитися неабиякою бібліотекою. Все те, що я вичислив, відноситься до середньо-заможних домів, у багатших нерідко подибле ш і книжочки Насальського і Білоуса і пару календарів та брошурок „Просвіти". Хто хоч трохи вміє обчисляти на око, може собі представити, яка велика, яка імпозантна це купа книжок!..

Не розумію зовсім тих песимістів, які все і всюди кричать про недостачу любови до книжки в Українців. Рим одного дня не збудовано і жадна бібліотека не повстала за один місяць. Подумати тільки: За одинокий рік видано по цей бік греблі аж 44 (словами: сорок і чотири) книжки українською мовою. Воно ніби не зле, що така маса книжок вийшла, але дивна річ вимагати, щоб це все так швидко сконсумувала наша читаюча публика. Миші по українських книгарнях консумують книжки цілі десятки літ і ще не годні дати ради.

Місяць української книжки!..

По всіх-усюдах, по часописах і журналах є або має бути піднятий крик:

„Купуйте українську книжку!"

„Скількість виданих і розпроданих книжок є мірилом культури даного народу!"

„В кождій хаті повинна бути бібліотека!"

Щодо першого, то цілий божий рік українська книжка йде.

Нема дня, щоби хтось не купив хоч одної.

Щодо другого, то скількість виданих у біжучому році книжок (сорок і чотири) говорить найкраще про нас, а що до продажі, то кожний нарід купує стільки, скільки потребує.

Щодо третього закику, то він, думаю, зовсім зайвий, бо як я вище згадав, у нас нема хати, де не було б бібліотеки.

І то всюди: на шафі, під шафою, за шафою і де самі схочете.

А є доми, де на стриху, як добре побушувати, то знайшов би і „Русалку Дністрову"... здається о. Маркіяна Шашкевича.

Галактіон Чіпка.

Біржа.

Гроші.

Амер. дол. 6·08 — 6·10, канад. дол. 5·60 — 5·64, чеські кор. 0·17·50 — 0·17·66 леї 0·02·50 — 0·02·75, франц. франк 0·27·50—27·75 швайц. фр. 1·14—1·15, анг. фунт. 28·56—28·80.

Золото. 20 кор. 24·20 —24·50, 20 франк 22·40—22·70; 20 марк. 28·25—28·50; 10 руб. 30·70—31·40.

Срібло. Австр. кор. 0·51·00—0·51·50, 5 ав. кор. 2·60—2·64, фльорени 1·30—1·32, рубл. 2·14—2·15, рубель дрібним сріблом 1·05 —1·10.

З судової салі.

Як борониться Штайґер? „Українці не мають права вважати себе тут господарями!..

Зі зізнань, якими боронить себе Штайґер, цікавими є подані ним моменти арештування його і поліційного слідства.

Коли тільки Пастернаківна вказала на Штайґера і як стій зявився один з поліц. аґентів, Штайґера й Пастернаківну повели на поліцію. Біля Муссловича надїхало авто з Лукомским, а Лукомскі крикнув: „це той, це зараз пізнати!" Всі сіли до авта. Коли Штайґер заперечив Пастернаківній, Лукомскі крикнув „стуль писк, ти жидзє, большевіку!" Колиж Штайґер просив Лукомского зробити в нього ревізію, той останній заявив: „чекай, ми дамо тобі ревізію". Кайдан поводився ще краще. Поминувши постійне „тикання", крім того Кайдан зараз на вступі вдарив Штайґера в лице з криком: „a zdejmiesz ty, psiakrew, te przeklęte okulary".

Коли Штайґер просив дозволу на купно харчів, а присутній при цьому Райнлендер казав віднестись до кантини. Кайдан заявив, що краще вже, щоб із дому принесли вязневі харчі, — при чому значуче шепнув Райнлендерові: „я вже знаю чому". І дійсно, Штайґер дістав „з дому" харчі, а в хлібі найшов картку з таємничою запискою: „Жмійковскі вольни". Вязничний дозорець потішив Штайґера, що цю картку „бачили" вже при ревізії.

Переслухуваний шефом восвідської дефензиви Савіцким щодо свого політичного credo, Штайґер поставив гіпотезу, що атентат могли виконати Українці для задемонстрування своїх прав господарів, або комуністи, для пропаґанди ідеї активізму. Однак при цім Штайґер рішуче застерігається проти ідентифікування його поглядів з поглядами Українців чи комуністів на цю справу. Заперечує теж, наче би він говорив колинебудь, що Жиди мають бути тут господарями. Не мають вони до того ані права ані аспірацій: „Ані Українці ані Жиди". (Між Українцями і Жидами щодо прав на господарювання на українській національній землі є величезна ріжниця! Коли Штайґер, інтеліґентна й освічена людина, забув про це, то можна пояснити собі це впливом 13-тимісячної вязниці та маревом кари смерти, якою грозить йому акт обвинувачення, і тому таку „льояльність" можна йому вибачити. (Инша річ є з „льояльністю" жидівських політиків. — Пр. Ред.).

Окрему статтю посвячено справі — запальнички, якою Штайґер будив то запалив світ цетарди і на яку покликується Пастернаківна. Штайґер заявляє, що про Пастернаківну. Штайґер заявив, що про цю запальничку Пастернаківна взагалі вперше почула від самого Штайґера на дорозовому суді. Штайґер не бачить причини, чому Паст. хотіла би знищити його, цілком їй незнайому людину. Її теперішнє становище в його справі пояснює собі тим, що вона задалеко загналась, не має відвороту, заплялася і дальше бреде.

Після скінчення оборонної промови розпочались питання з боку прокуратора й оборонців. Дискусія іде м. и. про великі окуляри Шт.: коли, де і чому він купив їх. Штайґер покликується на лікарську рецепту. Адв. д-р Левенштайн пригадує себе, як відомого асимілянта-польського патріота, зі запитів до обж. про голосне приймання през. Войцеховского львівськими Жидами. Цей запит спонукує Штайґера до заяви, що візита Войцеховского в синаґозі зробила на нього велике враження і сильно врадувала його. Він, мовляв, дивувався, що публика на вулиці не піднімає радісних окликів на честь президента. Сам він хотів кричати „нех жиє", але якось було йому незручно.

(Принагідно можна звернути увагу на становище „Хвилі" в цій самій справі. У статті, яку вона помістила в переддень процесу, у лірично-патріотичних висловах на адресу през. Войцеховского сіоністичний орган перейшов багато патріотичний прокураторський вступ до акту обвинувачення. І від тої статті у стенографічних звітах з процесу „Хвиля" послідовно всі особисті заіменники, які відносяться до Войцеховского, пише з великої літери! Чи це теж діється на попоручення лави оборонців?!)

Четвертий день розправи.

В дальшому допитуванню обвинуваченого оборонцями, адв. д-р Розенкранц цікавиться платформою і ціллями ріжних жидівських орґанізацій, з якими Штайґер стояв у звязку. Сен. д-р Рінґель виясняє запитами, що Штайґер був і є дуже релігійний, в урочисті свята ходив з батьком до божниці і тепер надіється на Бога, що вирятує його з халепи. Щодо відношення до през. Войцеховского, обор. д-р Рінґель доводить обж. до заяви, що Войцеховскі став президентом м. и. і завдяки 44 жидівським голосам.

Знову Микитин, Панчишин і д-р Ґрек.

Перед переслуханням свідків прокуратор звернув увагу, що оборона зажадала покликання на свідка Микитина, що вказує не на Штайґера а на Панчишина, як на атентатчика. Прок. пригадує, що за ту клевету Микитина присуджено вже на кару. Отже прокуратор вносить на переслухання тогож Микитина не як свідка відводового, а саме доказового. Крім того прок. вносить на переслухання свідків батька й матери Панчишина, Лопотького, Федуня і обоїх Старенських — себто цілу ґалерію акторів з еґерівського процесу. Д-р Ґрек з вдоволенням приймає до відома, що справу Микитина вяжеться зі справою Штайґера. Процес Еґера ще незакінчений. Присуд Микитина не має сили, бо Микитин вніс спротив. Оборона дальше стоїть на становищі, що атентат вийшов з комуністично-терористичних кол. Д-р Ґрек запускається в полеміку зі становищем прокуратури в еґерівськім процесі, але предсідник перебиває йому: Оборонець має лише заявитись до внеску прокуратора. Д-р Ґрек вносить на переслухання інсп. Обертенка на доказ, що Панчишин не міг подати свого алібі, де був 5 вересня м. р. між 11 і 3 год. попол. Д-р Ґрек є теж дальше переконаний, що Цехновскі згинув тому, бо терористи боялись його конфронтації з Панчишином.

Зі слів д-ра Ґрека виходить, що оборона Штайґера зорганізована так само, як оборона Еґера і тою обтяжливими Пан-

НАДІСЛАНЕ.

Тишина! Д-р Ґрек і Лянлу хотять за всяку ціну добути собі памятник в сторії етики карних оборонців. Одночасно в чужинецькій пресі розпочалася знову кампанія, що це Українці виконали атентати і самі до цього признаються.

Пастернаківна.

Розпочалось переслухання коронного свідка прокуратури 38-літньої бал етниці львівського театру, Марії Пастернаківної.

Зі спорту.

Спорт і „Рідна Школа“.

На закінчення сьогорічного футболевого сезону будуть у неділю 18. жовтня 1925 на площі С.-Батька два величаві змагання. Перша о пв 3 виступить „Україна Іа“ до завзятого бою з УСКІ. Остатня дружина має що правда самих молодих грачів, але добре витренованих і амбітних. Однак „Україна Іа“ схоче направити підірване реноме і дасть зі себе все, що найкраще. Для того гра заповідається дуже цікаво і жалуватиме кождий, хто її не побачить.

Але ще цікавійші повинні бути другі змагання, нечувана атракція: Old-boys (ляндштурм) України проти Техніків. Обі дружини виступлять у дуже сильнім і ріжно поважнім складі. Гратимуть професори, копатимуть батьки родин, самі совідні особи, що для добра рідної справи здатні навіть на таку авантуру, якою є футболеві змагання.

Бо треба знати, що весь дохід з обох змагань призначений на докінчення школи УПТ. на стрийськім передмістю. Може не кождий знає, в якім оплаканім стані находиться Укр. школа при вул. Сапіжиського. Зверха подивитися — голі мури, в середині біда, а треба-ж її довести до пуття в найблизшім часі.

Наші змагуни ставлять собі почесне завдання причинитися по силам до інсталяції шкільного будинку. І тут найкраща нагода для Українців Львова злучити корисне з приємним: подивитися за песі гроші на прегарні змагання і причиниться до будови рідної школи. Хто прийде і схоче, може вигідно розпертися на степениці, а ні, так сновигати кругом площі.

Раз повинна наша публика показати, що справа українського спорту і Рідної Школи лежить їй на серці. В неділю 18. Х. на площу С. Б. повинні зійтися з віддалих кінців і з усіх дільниць Львова бідні і богаті каменичники і льокатори, 2 поли, 4 партії, 8 напрямків. Для всіх буде місце. По побачення. Т. Ф.

Мета — Сокіл IV. 7 : 1 (2 : 1).

В неділю 11. жовтня відбулися на площі С. Батька симпатичні змагання двох, що правда не найліпших, але все таки сильних дружин. Сокіл IV. має спортову секцію і та від недавнього часу виставила власну дружину копаного мяча, що вже розіграла кілька футболевих змагань. В останніх їй не поталанило. „Мета“ виступила в сильнім складі, так, що Личаківці мали великі сумніви чи не склад оригінальний а не допожичений. На всякий випадок „Мета“ мала перевагу і то в усіх чотирьох лініях і під кождим оглядом. Особливо напад „Мети“ го мистецьки подавав собі мяч і сім разів загнав його у ворота противника: перші Рондяк з вільного з яких 25 метрів, двоє ворот стріляв Цьопка, а 4 Галамай (чільник). Для Сокола IV. одні-сті почесні ворота стріляв Брицький. „Мета“ в тому складі може мірятися з „Українюю“.

Нова книжка.

Тарас Франко, розвій руханки серед Українців. Відбитка з „Канадійського Фармера“ з дня 1—8 VIII. 1925 ч. 27. ч. 28. Winnipeg, ст. 16. 8°. Відбитка вийшла заходом проф. І. Боберського і під його редакцією.

В брошурі поданий коротко нарис розвитку українського сокільства і спорту на всіх українських землях у р. 1924/5 і на еміграції. Ціль брошурки пропагандистична. Дохід з розпродажі враз із добровільними датками має піти на поширення майдану Сокола-Батька у Львові.

Бібліографія.

Надіслані книжки і журнали:

„НОВА УКРАЇНА“ (Nová Ukrajina), місячник письменства, мистецтва, науки і громадськ. життя. Рік вид. 4-й. Прага, 1925, ч. 1 (травень), 4°, ст. 178, ціна 20 кор ч. (Адреса Редакції: Praha-Vršovice, Sámova, 665, CSR.)

Зміст: Від Редакції. — Гр. Наш: „Петлюрівщина“. — М. Галаган: Ліквідація УКП. — М. Срібляньский: Кобилька. — Вірші: Л. Мосендза, Юрія Дарагана і Є. Маланюка. — І. Махар: І. Монолог св. Петра, II. Будепшина кохання. — Г. Журба: В перелеті років (етюд). — Н. Григоріїв: Німеччина, Росія й Україна. — М. Шаповал: Куди вони ідуть? — Відгуки життя: 1) Скоропадський в споминах сучасників, 2) З протиукраїнського фронта, 3) З російської преси, 4) Становище на Підкарпатті. — М. Мухил: Ukrainica. — На еміграції: 1) Інститут Громадознавства, 2) сучасне завдання соціялізму. — Бібліографія.

„НОВА УКРАЇНА“, місячник. Прага, 1925, ч. 2-3 (червень-липень), 4°, ст. 176, ціна 20 кор. ч.

Зміст: М. Шаповал: Хто керує Україною? — М. Мандрика: Державне будівництво. — К. Каутський: Соціялістичний Інтернаціонал та СССР. — Вірші: Л. Мосендза, Є. Маланюка, Ю. Дарагана і М. Смужка. — М. Сердицький: Мій роман. — С. Левгань: Тіні похмурих днів. — Н. Грек: Брати. — Є. Маланюк: Вітер з Харкова. — М. Галаган: На третьому військовому зїзді (спогади). — А. Кобилянський: Українське посольство в Туреччині в 1918/19 рр. — Громадянин: Грабіж і творчість. — М. Шаповал: До замітки п. Громадянина. — М. Степанович: На західно-українських землях. — М. Галаган: Панська психольогія. — Кияннин: На Україні. — Нетактовний: Солодкий хліб. — Г. Гамалія: Болгарська трагедія. — Д. Ісаєвич: Модерні Єзуїти. — Декларація Революц.-Визвольного Союза. — Листи з України. — Відгуки життя. — Ukrainica. — На еміграції. — Бібліографія.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА, зш. 7—9. Зміст: В. Л. Сидорович: Двомовність. Д-р Іван Брик: Шкільництво меншостей в Европі. А. Андрохович: Із минулого академічної гімназії у Львові. Вол. Калинович: Голос української дитини. Д-р Д. Лукіянович: Осип Маковей. Бібліографія: Огляд журналів і оцінки.

REVUE INTERNATIONALE DES INSTITUTIONS ÉCONOMIQUES ET SOCIALES. Rome, Juillet—Septembre. A. Delos: La question du bail à ferme Belgique. — R. Bolanos: La question agraire au Mexique. — J. P. Van Lonkhuyzen: Le défrichiment et l'amélioration des terrains aux Pays-Bays. — G. Constanzo: Les colonies agricoles pour les orphelins des paysans morts a la guerre en Italie. — Z. Chmielewski: La coopération agricole en Pologne.

SLOVANSKY PREHLED. Sbornik pro poznavani politeckeho, hospodarskeho, socialniho a kulturniho zivota slovanskych statu a narodu. Č. 4. Obsah: Clanky. Dr. Edward Beneš, Problemy slovanske politiky. (Pokrač.). Dr. Jan Slavik: Ryské strany politicke za svetove valky. (Pokrac). Dr. H. Ripka: Obraz ve vnitřni politice jihoslovanské. Dr. Drag. Prohaska: Srbocharvatska literatura posledniho triceleti. (Pokrac). J. E. Srom: Demokraticke prvky v sovetskem vladnuti. Ad. Cerny: Slovanstvo v knize pameti T. G. Masaryka. — Ze slovanske poesie. Mina Witkojc: Z „Dolnoluzickych basni“. Prel. Jiři Rubin. Rozhledy po slovanskem zivote: Juhoslavie, Rusko, Polsko, Ceskoslovensko, Slovansky narod v cizim state, Slovansky mensiny. Literatura, veda, umeni: Bibliographie, Divadlo, Jubilea, Slovanske revy, Slovanske matice. Vyobrazeni.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК „ПОСТУП“. Львів, ч. 7—8. Вересень-жовтень. Зміст: Не туди. — Сучасна українська літер. творчість. (К. Лаврінович). — Український народ в поезіях Олеся. (Д-р Е. Грицак). — У весну життя (Р. М. v. Bremscheid). — Княжа гривня (Клим Поліщук). В Єрусалимі (Марія Чеська-Мончинська. — Потрійне оружіє смерти (Г. К. Честертон). Зі студентського життя.

НАША ГРОМАДА. Ч. 10. Жовтень. Подєбради. Зміст: *** Український науковий зїзд. Евген Маланюк. Над свіжими могилами. Conscius. З приводу інтернаціон. соціял. конґресу в Марсели. М. Диканько. З проклятих питань (фелєтон). С. Г. Спостереження чужинця на сучасній Україні. Л. Волохів. Конференція міжнар. університ. Тов. для Ліґі Націй в Женеві. А. Морозус. Дрібні оголошення (перекл. Ю. Кіцери). Л. Вольф. Жіночі бажання (перекл. Ю. Кіцери). Олекса Бурцвір. З приводу статті „В потугах шукань“ (Наша Гр. ч. 8—9). Л. Биковський. Чесько-Моравсько Кольбен Акційне Т-во (замітки з літньої практики). Л. В-в. До Заг. Зборів Академічної Громади. С. Володимирів. Світовий урожай в р. 1925 взагалі та на Україні зокрема. Цікаві документи. Християнський інтернаціонал. Генеральний плян Університ. Олімпіяди в Римі.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Український Театр під дирекцією І. Когутяка.
Озірна, саля „Просвіти“.
Пятниця 16.Х. „Чесна Зузанна“.
Золочів, саля Шашкевича.
Субота 17.Х. „Сирітка Хася“.
Неділя 18.Х. „Натусь“. 569 3-3

Репертуар „Українського Наддніпрянського Театру О. Міткевич“:
Рогатин, саля „Просвіти“.
17.Х. „Вихрест“.
18.Х. „Маруся Богуславка“. 563 12—?

Український мішаний хор Д. Котка:
пятниця 16.Х. Самбір.
субота 17.Х. Старий Самбір.
неділя 18.Х. Старий Самбір. 518 19-?
у вівторок 20. Х. Дрогобич.
у середу 21. Х. Дрогобич.
у четвер 22. Х. Борислав.
у пятницю 23.Х. Сколе.
у суботу 24.Х. Сколе.
у неділю 25.Х. Долина.
у понеділок 26.Х Долина.
у второк 27.Х. Стрий.
у середу 28. Х. Стрий.

Бурса ім. Івана Франка в Яворові приймe ще кільканайцять гімназійних учеників низших клас на повне утримання. Принятим питомцям управа бурси гарантує поміщення в місцевій гімназії УПГ. з правом прилюдности. Близші пояснення письменно в управі. 645 2—3

Жіночий Кружок УПТ. ім. Ганни Барвінок у Львові отвирає з днем 1. листопада н. р. тримісячний курс ручного трикотарства для українського жіноцтва. Місячна оплата 10 зол. Наука відбуватиметься в дівочій школі ім. Шевченка при вул. Мохнацького 12 у вечірніх годинах від 6—8. Зголошення на курс приймає Управа школи ім Шевченка щодня від год. 9—12. 637 2—2

Перші повакаційні сходини старших пластунів відбудуться в суботу 17 н. м. при вул. Бляхарській ч. 11. 1—2

Загальні Збори Т-ва Катехитів відбудеться в понеділок 2. листопада о год. 3 (15) пополудни в духовнім семинарі з порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Звіт секретаря, касіера і контрольної комісії. 3. Вибір нового Виділу. 4. Зміна статута. 5. Звіт з діяльности кружків. 6. Відчит о. д-ра Конрада „Концентрація в науці релігії“. 7. Внесення і запити. У Львові дня 14. жовтня 1925. *о. Л. Лужницький* голова, *о. А. Бучацький* секретар. 649 1-1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОДЯКА.

Прибиті тяжким горем складаємо отсею дорогою щиру подяку усім тим, що в часі недуги незабутої памяти Марії з Ціпановських Здерковської старались в який-небудь спосіб принести хорій полекшу і розраду, а відтак в часі похорону поспішили віддати їй остатню прислугу. З окрема дякуємо Паням Дачишиновій, Шевалової, Дембцовій, Лучаковській, Лебедовичевій і Чухраєвій, як також Паньству Хелчинським і Петриням за повну посвяти опіку, яку розвели над недужою, лікарям д-рові Лебедовичеві і д-рові Кіцерові за лікарську поміч, о. Романові Кубілеві за висповідання недужої і уділення їй св. Тайн як також за похорон, членам хору за звеличання похорону піснями похоронними, п. Степ. Байдалі за щире заняття похороном, як і усім знакомим і приятелям незабутої Покійниці, які зволили відвести її тлінні останки на місце вічного супочинку. Усі вони зволять приняти від нас сердешне „Спасибіг“.

В Мостисках в жовтні 1925.

Д-р Мирослав Здерковський муж, Цецилія Ціпановська мати, Зеновія Гамчикевич і Евстахія Петерс сестри, д-р Іван Ціпановський брат. Стефанія Ціпановська, Роман Гамчикевич шурин, Ірена і Іванна Галинкевич, Іванна Петерс, Іванна і Марта Ціпановські сестрінці і братанці.

651 1—1

За редакцію відповідає І. Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.